

PROGRESUL

Abonamentul :

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

O problemă.

Începînd din clasa întâi primară, până la terminarea școlilor înalte, instrucția întregă se învîrte pelingă a face din elev un membru folositor societății. Și cum după accepția generală a pedagogiei, folositor societății poate deveni numai omul sănătos, cuminte și blînd, toate principiile educațiunii culminează în a dezvolta puterile sufletești și fizice ale tinerilor. Așa s'a pomenit în vechime, încă decînd s'a început a se da învățătura în grupuri pela respintii, așa se practică și în școlile grandioase, zidite după sistemul practic de azi. Și tot țelul acesta îl au în vedere și ceilalți factori ai educațiunii.

Astfel și învățătorul dela catedră, și preotul de pe amvon, cărturarul dela tribună, presa întregă, și toți povățuitorii dearîndul, predică, îndeamnă pe om să fie bun, blînd, milos, și iubitor de adevăr și dreptate. Și e și neapărat delipsă să se predice mereu îndreptarea credinții și a moravurilor, căci fără de această stăruință — viața oamenilor pe pămînt ar fi și mai grea și mai sălbatică. Însă dacă... și n'avem de ce să ne speriem nici aici de năpraznicul — *dacă*... care se viră și subțel temelia acestor precepte tradiționale, cum se viră înavea pretutindenii pentru a produce contraste, ear dacă după zisa învățătorilor, contrastele țin osia lumii, poate să nu fie de prisos a icui cu un *dacă*... și bazele statornicite de veacuri ale educațiunii.

Anume întâi și întâi, dacă se cheltue atita energie pentru a arăta în școlile moderne de toate gradele pe omul ideal, zugrăvit până în măruntae în culori vii, ca pentru a se pildui prin întregitatea lui îndreptarea lumii, întreb: unde se găsește acel om împodobit de complexul însușirilor nobile cum le-am învățat în școală?

Eată unde ni-se deschide o cărare nouă de meditațiune. Și aici dăm peste o problemă socială care ne dă de gîndit.

În științele naturale ni-se arată legile firești ale adaptării la mediu. Se zice acolo, că natura înzestrează ființele viețuitoare cu mijloace potrivite pentru a se putea apăra de atacul de care sînt urmărite în viață. Unde nu se pot apăra îndeajuns, în fața forței majore, sînt osîndite la perire; peștele al mare înghițe pe al mic...

Școlarul model, cu care se punem cazul că s'au atins complet toate principiile creșterii, e premiat, e laudat de profesori, dar... fiind bun, blînd, milos, ce face el, aruncat în virtejul vieții cotrupite de vicieri? Ce se alege de un miel aruncat între lupi?

Dacă ai avea să plasezi mielul tot între miei, ar fi scopul educațiunii ajuns. Cum însă întregă instrucția școlară se învîrte pelingă pregătirea pentru viață, nu a societății, ci a individului, pînăcînd nu va izbuti omenirea să poată, prin mijloace reformatorice, îndrepta moravurile și obiceiurile masselor, pîn'atunci eată cum fișnește din fundul realității un *dacă*, pecit de chinuitor, peatit de vrednic de a fi relevat ca o problemă curioasă, care azi-

mîne nu ne îndoim că-și va face loc printre cadrele problemelor ce au să fie limpezite în soboarele pedagogilor.

Americanii au început demult a-și po-trivi și întogmi principiile educațiunii după cruda realitate a vieții sociale.

Am citit odată cum pe un vapor european călătoria un milionar american, cu soția și singurul său copil de vr'o 10 ani. Copilul, nestășnic din fire, se tot lega de un băețandru dintre matrozii. Părinții priviau nepăsători la petulanța fiului lor, fără a-l admonia. Deodată matrozul îl ia de peste mijloc și-i dă de vatră, încit copilul a început să țipe ca din gura șarpelui. Părinții stau mai departe nepăsători, fără se intervină. Din scena aceasta călătorii europeni au descoperit și admirat principiul „american“ al creșterii, răzimat cu multă înțelepciune de „pătania proprie“, ca un factor important pentru îndreptarea copiilor.

Tot atit de vrednic de remarcat găsesc și procedeele unui părinte european, socotit altcum de un hazardor în toate manifestațiile vieții sale. Era un funcționar din Orșova, care maltratat cum era de multe neizbutiri vremelnice, aruncat dintr'o slujbă într'alta, făcea adeseori și de cele nefăcute. Un prietin îmi povestește cum odată fiind și dinsul între mai mulți oaspeți ai funcționarului, se pomenesc toți cu un deranj straniu la masă. Anume funcționarul strigă într'un ton revoltător de brutal către un biet copil al său, care deciteori vin oaspeți în casă, are să

FOILETON.

Ursita.

Vorbă să fie, ce-î dat omului să pată, are să pată. Că ce să zici alta. Adecă te întreb și te miri că de ce cutare și cutare întimplare, vezi că nu era loc să urmeze și o zi două îți face rău oarecum, dar la urma urmei ce să-ți cheltuie vremea degeaba chibzuînd tu, om derînd, cum să oprești înloc cursul firii.

Așa socotiră și Codrubeniî întimplarea cu Ion Cilniceanu, săteanul lor, și la vremea asta, cînd înfloriau toporașii pe coaste, își vedeau cu zor de isprăvile pămîntului dezmurțit. Perise din pomenirea lor, ca un vis, ca o nălucă, cum pere în dricul verei o poticneală de ploae cu soare, cum pere sulul de fum înghițit de necuprinsul văzduh. La urma urmei nici nu era vre-un om cine știe ce, Cilniceanu asta, nici de vre-un neam, orî cu vre-o străinsoare de bogat, un om — eac'asa — de rînd, fără de care un sat își căuta după treburi totatit de bine ca și mai nainte.

Răsărit depe urma unor părinți, de cari nici nu-și mai aducea aminte, Ion Cilniceanu avu soarta să-și dureze vraga vieții, de copil încă, din îndemnurile scurte și cu înțepături ale stăpînitorilor.

Ei vezi, dar ce nu rabdă omul, cînd ține cu îndărătnicie că pe-aci înainte o să-și croiască fără îndoială și el un bine oarecînd. Și Ion Cilniceanu ținea morțiș la *atit*... și credea. Ținea să dregă toate cu rînduială și cu cumpăt, tocmai ca și cum sieși ar dregi, să nu-și supere stăpînii, să naibă

cuvînt de-al înfrunta. Și devremece omul cu rînduială și cu răbdare în toate vede tot bine, și orcum ar veni vremea, niciodată nu se căește, Ion Cilniceanu încă nu se căia de traiul argăției aspre, cîta vreme își simția brațul încordat de fiorul sănătății, îndemnat la muncă și truditor.

Dar pecit trecea vremea și începea să cuprîndă și el mai adinc rostul vieții, ce se descifra pentru el într'o caldă legătură de frate între om și firea împrejmuitoare, în sufletul lui se infiripau una după alta icoane ale vieții, ale unei vieți cu întrezăririi mai luminoase, cari îi dau senzația unor infiorări străine, ce-î drept, și totuși atit de prietenești, atit de apropiate de sufletul lui, și prin puterea unei sugestii momentane trăia niște clipe pe alte țărîmuri, o altă viață, cu alți oameni, în alte culori...

Ei bine, dar astea erau abia niște visuri, niște aiurări sarbede și neputincioase încă, pecînd însă totdeatiteaori Ion Cilniceanu le înfrunta cu resignare de bărbat și își căuta înainte de treburi...

Astfel, cînd cevași mai tîrziu într'o bună zi de vară înlocul cocioabei dărăpănate, dintre hu-ceagul de cucute și mărcinii, oamenii din Codrubeni văzură o casuță mică și curățică, înălțîndu-se în mijlocul unei pruniști, rînduiri cu gust și îndemineală și pe Ion Cilniceanu direcționînd în ale gospodăriei, cînd una cînd alta, nu se mirară deloc.

Un plecat timpuriu, o întocmire a vieții la crepatul de ziuă, își aduce, nici nu mai știu de unde și cum, un spor și o îndămîneală de muncă la orice încercare. Așa o fi izbutind și Ion Cilniceanu să-și fie făcut rînd de ceva agoniseală și

oamenii sa-l vadă stăpîn de casă și moșie, însfirșit om cu rînduială. De pe urma părinților moștenise și el ca toată lumea, o limbă de zăvoî. Ce mai zăvoî! Prund și earăși prund.

Zicala îi că: „fi-ai prins caru'n petri“, dar Ion Cilniceanu si-l prinse deabinele. Căci își zicea: a munci nu e rușine, și dacă o fi dela Dumnezeu, mai știu...

Și a muncit bietu Ion Cilniceanu cît zece, cît o sută, el știe cît și el știe cum, pănăce își văzu limba de loc curățită de prundul leuștit acolo, cine știe dela cîte rînduri de moși... Mai lipsia să-l facă și roditor, adecă golul rămas în urmă să-l umple cu pămînt pentru hrană.

Și eacă, din întimplare, dase Dumnezeu un an bogat în ape multe și mari. Ce-ar fi acum, dacă ar croi mai la vale, colo în dreptul zăvoifului o stavilă zdravănă și lungă. Din pricina ei apa s'ar zătoni ca 'ntr'un bazin mare, închis de jur împrejur, de pe urma căreia la toată întimplarea apa nu putea să i-l facă mai rău, dar putea să i-l încarce, brazdă lingă brazdă, cu nămol de cel roditor, adus pe spatele ei. Ei vezi, asta ar fi ceva.

Și devremece Ion Cilniceanu nu era omul care dacă era vorba de ceva, să stea cu minile în sin, se înjugase și deastădată la zoală, la robotă, la muncă... și'n urma urmei toată treaba asta se înființase într'atita, că în sufletul lui Ion Cilniceanu se infiripau acum earăși icoane ale unei vieți cu licăriri de cărări luminoase și limpezi.

Se întimplase, la o săptămînă după Sin-Petru, Ion Cilniceanu știa că dacă ești poftit de primarul comunei, e de cuviință să te prezinți.

stea în cot, ca un făcător de rele, cu nasul în părete: „să nu-ți mai întorci fața ta *urita* către oaspeți“... Copilul, care instinctiv își întorsese capul să vadă cine a venit la ei, fără să grămujde își virăște grabnic nasul în cotul unde era postat de năpraznicia tătine-său. Oaspeții mirându-se de atita „neghiobie“, au povestit pretutindenea cazul acestei „crudelități“ fără seamăn. Și cine a dorit să afle pricina acestei purcederi neobicinuite, i-a explicat funcționarul, că purcedind astfel cu copilul, el, ca părinte iubitor, azi-mine în viață nu va mai simți greutate pe suflet când alții, străini, îl vor batjocuri că-i urit, fiind astfel din rădăcinii omorît întrînsul sentimentul părerii de rău că l-a batjocurit natura cu un nas gros, încovaiat ca la un botgros.

Eată cum și din „pățania“ copilului acestui funcționar „cu porniri ciudate“ se desfășură un valoros principiu al înarmării cu mijloace de apărare pentru viață.

Și dacă luăm lumea cum este, și nu cum ar trebui să fie, putem statornici dezlegarea problemei astfel, că creșterea individului are a se conforma mediului societății în care își va petrece zilele. Toate celelalte principii ale educației, pânăcînd nu se vor descilci cărările vieții de forțele majore de care ne izbim aproape la fiecare pas, rămîn cel mult bune de pus în icoană, pentru a se închina lumea la ele. Căci dacă ar fi toți oamenii îngeri, ar fi lumea un răi... Eată, deci, cum și aici ne izbim de atotputernicia bizarului — *dacă...*

Gheorghe Jianu.

Reformarea calendarului gregorian.

În timpul din urmă s'a ivit în apus idea reformării calendarului gregorian. Încercările de reformare ni-le arată A. Rüdiger, bibliotecar în München, în tratatul „Die Kalenderreform“ publicat în Nr. 13 al tomului 141 din „Preussische Jahrbücher“. La finea tratatului autorul ne prezintă un *calendar nou*, care ar putea fi folosit în fiecare an, deci un *calendar veșnic*. — Ziua *anului nou* și ziua intercalară din anii visecți, le eonsideră ca zile separate.

— Ești poftit, începu primarul, să te deslușești cu d'mnealui, domnu Petre, dînd din cap înspre omul din capul mesei, care așa cum se prezinta, nu arăta, nici a domn, nici a opincar. Ear cînd îl vedeai clipind des din ochii săi săraci de gene, te prindea un dizgust, te simțai rău...

— Cam pe aci, cam pe așa, îngînă la rîndul său cel poreclit cu „domnu Petre“.

Cîlniceanu făcea ochii roată, căutînd cînd la unul, cînd la altul și nu-și dedea seama de ce să-l fie poftit primarul de față cu omul acesta, pe care nici nu-l știa bine, cu care în toată viața lui nu avusese nicio treabă.

— Zice 'mnealui, domnu Petre, să te răfuești, omule, cu treaba aia, ști... vorba-i de zăvoi...

— Da, zic eu, Petre Virlugă, care am făcut bine și la porodița de porodița voastră, că ce-ai avut treabă, tu Ion Cîlniceanu, să te atîrni în pămînt străin. Că dacă era prund, gîndea: n'o să aibă stăpîn. Ți am zis eu să-l grijești, să-ți rupi oasele, să-l lucrî, să-l seamenî. Mă înțelegi! Și acum crezi... ce crezi? Că ți-oî zice: du-te, Ion Cîlniceanu, și te n'fruptă și să-ți fie bine. Dar nu-s eu Petre Virlugă dacă tac. Să nu te știu, auzi să nu te știu că te mai atîrni... un fir, mă, nici deatît...

Acum, dacă știa ce, Ion Cîlniceanu, nici grija n'avu să ia ceva în seamă din cîte îi înșirase Petre Virlugă într'o pornire pripită, poruncitoare, și plină de răutate. Că dacă era al lui, moștenire străbună, cu hîrtii în toată rînduiala, unde și-a vinlojit puterea oaselor, unde și-a mistuit atita vlagă din viață, și care-i era drag... să-l cuprindă la sîn cu tot cu holda-i aurie, încărcată de bună-

În chipul acesta rămîn pentru un an 364 de zile, cari dau tocmai 52 de săptămîni, și se pot împărți în 4 pătrate de an, constătătoare fiecare din cîte 13 săptămîni. Fiecare dintre cele 3 luni ale fiecărui pătrar de an capătă cîte 4 săptămîni (28 de zile). Săptămîna a 13-a rămîne separată și capătă un nume deosebit. — Dacă ziua de 1. Ianuar (ziua ce urmează după ziua anului nou, care e separată de zilele lunilor) se statorește pe *Duminecă*, atunci și ziua de 1 Februar și 1 Marte cum și ziua întâia a săptămîinii a treisprezecea din primul pătrar de an, cade tot pe zi de Duminecă. Totașa va cădea fiecare întâia zi și din celelalte luni ale anului, cum și din celelalte săptămîni separate pe zi de Duminecă. Astfel toate zilele din fiecare lună, cari au același dat, cad pe aceeași zi a săptămîinii în toți anii cită vreme nu se va schimba caracterul săptămîinii. — Săptămîna 13. din primul pătrar de an, se va pune după după luna a treia (Marte); din al doilea pătrar de an, după luna a șasea (Iunie); din al treilea pătrar de an, după luna a noua (Septembrie); din al patrulea pătrar de an, după luna a douăsprezecea (Decembrie). Ziua dintăia a săptămîinii 13. din pătrarul al patrulea de an, o Duminecă, va fi ziua primă de *Crăciun*. Ziua *Paștilor* va fi fixă, și se va pune pe Dumineca a treia după ecvinoctiul de primăvară, deci pe ziua de 8 April.

Acest proiect ingenios de reformă a calendarului e vorba să se discute într'o conferință internațională. Statele apusene îl vor primi, deasemenea se crede că și Vaticanul îl va accepta. Dacă și bisericile ortodoxe ar primi acest calendar, toate sărbătorile s'ar putea fixa pe zi de Duminecă, și astfel s'ar dezlega și problema reducerii numărului prea mare de sărbători. D. e. ziua marelui Vasile se fixează pe Dumineca din 1 Ianuar; Botezul — Duminecă la 8. Ianuar; Trei-ierarhi — Duminecă la 1. Februar (deodată cu începutul Triodului); Întîmpinarea Domnului — Duminecă la 8. Februar; Patruzeci de mucenici — Duminecă la 15 Marte (a 3 din post); Buna-vestire — Duminecă în ziua dintăia a săptămîinii 13. din primul partrar de an (Duminecă 5 din post); Sf. Gheorghe —

tate de pe el, apoi să-l dea eac'ășa, dintr'o vorbă, dintr'un nimic. Dar să mai fie peatît Petre Virlugă. Și l-a tăiat, l-a strîns în căpițe, s'a executat ca orcare om harnic și muncitor care-i stăpîn pe averile lui.

... Petre Virlugă, însă, care se îmbogățise, nici oamenii nu știau de unde și cum, și care se înserusa cu căputași, nu era numai deatît, ca să-l porecliască „Petre bogatul“.

Vremea dase în toamnă, cînd într'o dimineață Codrubeni se pomeniră în satul lor cu o droaie de căputași, unii purtînd ochelari cu margini scilpicioase, alții pachete de hîrtii la subsiori, legate cu cîteo sfoară peste mijloc.

Făcură ce tăcură la comună, cînd ieșiră eac'ășa ca la o plimbare în zăvoaiele din dosul „moriî bătrîne“, pe umă se înființară de nou la comună. Acum din hîrtiile ce le-au adus cu dînșii, din actele ce le mai cîrpiră aci, ieșia, că Ion Cîlniceanu ținea pe nedrept zăvoitul și trecea pe deaintregul în posesia lui Petre Virlugă. Chel-tueli! atita și atita.

Ion Cîlniceanu nu știa dacă mai trăia, ori era pe altă lume. Curgea în șiroae nădușeala pe el, i-se părea că arde el, arde tot împrejurul.

Ce era să facă? Tăcea și se lăsa, așa mistuindu-se...

Dar cînd mai în urmă niște mîni străine veniră să-l dezlege juncanii din grajd, căci trebuiau bani la căputașii cu pricina, banî mulți, mulți, — i-se păru că și casa și tot ce cuprindea stau să se nărue asupra lui, îi țiuiau urechile și tot cuprinsul de zări se învîrtia injurul lui ca

Duminecă la 22 April; Constantin și Elena — Duminecă la 22 Mai (deodată cu Dumineca părinților); Sinzienzele — Duminecă în ziua dintăia a săptămîinii 13. din al doilea pătrar de an; Petru și Pavel — Duminecă la 1. Iulie; Prorocul Ilie — Duminecă la 22 Iulie; Schimbarea la față — Duminecă la 8 August; Sfinta Marie — Duminecă la 25 August; Taierea capului Sf. Ioan — Duminecă la 1 Septembrie; Înălțarea crucii — Duminecă la 15 Septembrie; Paraschiva — Duminecă la 15. Octombrie; Sf. Dumitru — Duminecă la 1 Novembre; Arhanghelul — Duminecă la 8. Novembre; Intrarea în biserică — Duminecă la 22 Novembre; Sf. Andrei — Duminecă 1. Decembrie; Sf. Nicolae — Duminecă la 8. Decembrie. — S'ar reduce atunci mulțimea cărților bisericești liturgice (Octoih, Triod, Penticostar, etc.), căci ar fi deajuns cărțile cu slujbele din fiecare zi a a unei (Mineile); s'ar reduce și mulțimea regulelor din Tipic, pentrucă în fiecare an vor cădea sărbătorile pe aceleași zile, — și Cetetul n'ar mai avea să publice notițele din Tipic.

Dacă însă bisericile ortodoxe n'ar accepta noul calendar, cutoatecă celelalte biserici l-ar primi, atunci nu numai datul lunilor, ci și zilele săptămînilor le vom număra altcum, — „și va fi rătăcirea deapoî mai rea decît ceadintăi“.

Petrache.

ECONOMIE.

Boalele ugerului.

Cele mai simple schimbări ale ugerului constau în anumite degenărări cari provin din nașterea ce formează o graniță între boală și sănătate și în cele mai multe cazuri nu sint altceva decît dezvoltări imperfecte.

De aici se ține, că cele mai multe vaci, cînd mai întăi se mulg, sfircul e închis la virf. Se găsește o peele groasă, care închide glandulele de lapte; aceia poate să fie așa de subțire, încît poate fi ridicată în sus de lapte, sau poate să zacă ceva mai sus. Cînd apăsăm sfircul, să umflă și totuși nu ne succede a mulge niciun strop de lapte.

În asemenea cazuri e delipsă o operație mică, ce constă din aceia că îngăurim această pele. Foarte ușor putem să infectăm canalul de lapte, mai cu seamă prin pătrunderea bacteriilor

într'un virtej nebun ce-ți ia mințile, vederile. Noaptea aceia cum nu dormise poate, ori că visase ceva rău, s'a sculat mai devreme. A pus pe ce-a pus mîna și a ieșit la întîmplare. Și cum mergea așa a neștiute, își strecora prin gînd toată viața... Copilul nimănuî, pe care nu-l miluia nimeni și care acum, abia acum, putea să-și îngăduie întrezărirea unor zile mai bune... Și a venit oarecine, i-s'a pus în cale un om, omul ăsta, care îl lasă pe drumuri... La o respîntie tresări; i-se împărea ori nu, dar omul, care venia înspre el, aducea de minune cu Petre Virlugă. O zguduitură, o furnicare ca de foc îi înfioră tot trupul.

Dar era el, Petre Virlugă... Ce căuta?... Un pas doi, unul și încă unul... și înăitea lui Ion Cîlniceanu toate înnotau cînd într'o pară de foc, cînd într'un întunerec. Cînd ajunse în dreptul lui, atunci n'a mai știut nimic, a dat și a dat —

O clipă mai tirziu, cînd văzu lungit la pămînt un om, liniștit, și căutînd înspre el cu niște ochi înholbați și dați peste cap, Ion Cîlniceanu avu un ris hohotit, un ris de groază, înunecos și spart... Și în revărsarea domolă a dimineții, a unei dimineți senine, cu încopiri de fioruri adînci și mîngăitoare, dealungul livezilor se alunga un strigat iioros și plin de groază.

— Petre Virlugă, mai vrea și acu! Petre Virlugă!..

Și oamenii toată întîmplarea asta o ghiciră dintr'atît: Ei vezi, ursita. Asta era vrășmașa ursită!

Lian.

de puroi, și ca urmare e că ugerul se inflamează greu și deaceia operația aceasta întotdeauna să o facă medicul veterinar.

Maî există și o altă stare, care constă din aceia, că canalurile din partea de sus a sfîrcului se îngustează, lăsînd foarte greu, sau nici decum, să curgă laptele. Această se observă la vacile, cari deja au trecut prin o inflamare a ugerului și s'au vindecat. Aceasta boală are urmări grele, căci în cele mai multe cazuri degenerază ugerul. Aici se poate ajuta printr'o operație, care la moment ajută, însă mai tîrziu mai întotdeauna se îngustează și economul trebuie se învețe, cu ajutorul unor anumite instrumente, a dilata (lărgi) zilnic tor mai mult canalurile de lapte. Greutatea acestui procedeu ce-i drept e folositoare și constă în aceia că curățenia cea mai mare trebuie să domniască.

Deregulă rănile și vătămările ungerului se vindecă foarte iute, dacă își au locul în partea superioară, și dacă în timpul acesta nu secernează lapte. Lucrul de căpetenie e că în astfel de cazuri totdeauna să desinfecăm, căci baccilii aprinderii conduc la imflămări și acestea nimicesc total ugerul! Voesc să atrag atențiunea asupra greutății ce ne-o face o adevărată desinfecare, căci dacă nu e bine executată, atunci ne poate face numai daune. Chiar executarea aceasta în praxă e extraordinar de grea și în toate cazurile să cerem sfatul medicului veterinar. Cudeosebire se recere timp cînd se formează laptele. Nu ne succede să vindecăm fără a se forma puroi, atunci ca urmare se formează „fistule de lapte”: aceasta constă din aceia, că laptele înloc să-și țină drumul regular, încontinuu curge.

Rana de jur împrejur se vindecă, pînăcînd în mijloc rămîne o găurice, pe care laptele o ține mereu deschisă. O astfel de stare aparține boalelor celor mai grele și se poate înlătura prin operație numai în timpul cînd nu au lapte, și și chiar nici atunci cu siguranță.

În toate aceste cazuri se recere dela proprietar, ca un lucru de căpetenie, să-și țină grajdul în cea mai mare curățenie. Tot ce e de prisos în grajd să înlăturăm, și în toată ziua să așternem paie proaspete sub vite. Să spălăm orce vătămătură cu apă de săpun caldă și mîna să ne fie curat spălată, ear în cele din urmă să ne păzim de orce atingere cu animalele bolnave pînă nu vine medicul-veterinar. Maî cu seamă ceice mulg au datina că ating încontinuu rana cu mîinile și prin aceia se îngreunază vindecarea ranei. Nu e de recomandat la ranele ugerului, cînd le curățim mai întîi, să folosim mijloace de desinfecare. Singele proaspăt ce se scurge din rană are putere desinfecătoare și chiar cînd am curățit rana, totuși nu o putem face aceasta temeinic. Ugerul să-l lăsăm în pace să odihniască; așa e regula pentru vindecarea ranei, dar folosind materii desinfecătoare, întrebuițate fără cunoștință, poate fi foarte păgubitor.

O atenție deosebită se recere la vătămăturile, cele mici, pe cari le numim pleznituri (Schrunden) și se găsesc la vârful sfîrcului.

E știut că după mulgere sfîrcul e moale și între pauze earăși începe a se umfla, și decă e lapte foarte mult, atunci se inflamează foarte tare, astfel că la vârful sfîrcului se produc pleznituri mici. Chiar pleznituri și alte vătămături externe produce uneori și sugerea vițelor cari au dinți tari. Aceste pleznituri se inflamează și nicînd nu se pot vindeca. Cudeosebire se pot vedea 1-2 cm. la partea superioară a sfîrcului, mai cu seamă e în direcția crucișă, de o afuzime de cîțiva milimetri, pînă la 1 centimetru. Dacă se irită, atunci marginile se îngroașă, încep să sîngereze și se colorează devenind brune. Această decurgere a boalei e foarte dureroasă pentru animale, întrucît nu se lasă se fie mulse sau supte de vițe. În toate aceste cazuri se recere cea mai mare curățenie a ugerului, înfine e consult să ungem sfîrcurile cu unsoare curată, der să nu fie rîncedă, spre a ținea țitele moi, avînd medicul veterinar să ne scrie o unsoare desinfecătoare în formă de alifie. Dacă starea se înrăutățește și se inflamează, toate sfîrcurile pot conduce la inflamația ugerului. Atunci animalele devin furioase, și nu ne rămîne altceva de făcut, decît a le mulge cu mașini de muls (Melkrörchen). Aceste înainte de întrebuițare au să fie foarte curate. Maî bine e că sfîrcurile să le spălăm înainte toatdeauna cu apă caldă, ear mașina de muls trebuie să o lăsăm să fearbă cîteva minute în apă, și nu o scoatem din apa caldă pînă nu o întrebuițăm.

(Pr. W.)

CRONICA.

Prezident al Comunității de avere a fost ales, cu mare însuflețire, directorul pensionar al pedagogiului din Caransebeș, d-nul *Patrichie Drăgălina*. Moșia grănicerilor a ajuns astfel în mîinile unui om cu tragere de inimă pentru durerile și doririle poporului: însetat după dreptate.

Dr. Alexandru Morariu, cunoscut bine și în cercurile noastre, avînd rude în Oravița, a făcut cenzura de avocat la. Multe felicitări!

Prea S. Sa Arhierul nostru *Dr. Miron E. Cristea* a fost numit membru al „Societății istorice române” din București, din care fac parte mai mulți ilustri bărbați fruntași ai neamului nostru. Îi dorim cu smerenie succes și în sinul acestei societăți.

Incurînd va pleca o expediție științifică a muzeului național maghiar pentru a studia poporul nomad „iürük” din Asia-mică, cunoscut ca înrudit cu Maghiarii.

Statistica arată că în America în fiecare an se sporește populația cu cite peste un milion de suflete.

La Berlin au luat foc rezervoarele de benzină ale unei societăți, arzînd șapte milioane litri de benzină. Așa foc mare nu s'a mai pomenit în lume.

Ilustr. Sa d. consilier, aulic *Gheorghe Serb* din Budapesta a dăruit pentru zidirea bisericii românești din capitală 20.000 cor. Stăpînul de sus să-i răsplătiască!

Reținem din minunatul articol al poetului nostru Oct. Goga (Tribuna Nr. 240) „*Copiii nîmănu*” (Grație ortografiei acad. trebuie să înholbăm ochii la cei trei *iii*...) următoarele pasaje:

„Orce observator al societății noastre poate distinge zestrea sufletească cu care ne-am ales din școli și din societatea asta. Cîți dintre absolvenții noștri de facultate, cari tot al treilea cuvînt din conversație îl spun pe ungurește, nu s'au întors cu sufletul bolnav, niște bieți desrădăcinați...”

Ei își petrec anii de studiu fără a avea vre-un teren de întîlnire cu cele mai elementare manifestațiuni de cultură românească. În toată fermentarea lor intelectuală mîntea le colîndă pe un tărîm străin și toate problemele de gîndire le prînesc printr'o priză cudesăvîrșire izolată de mentalitatea lor. Cu acești bieți naufragiați, cari spun glume ungurești și sînt perfect încredințați de inferioritatea neamului lor, cu acești tineri advocați, cari n'au citit două pagini din poeziile lui Coșbuc, cu ceata asta de oameni, cărora o educație falsă le a omorît în suflet rădăcinele conștiinței. Vom avea în societate cu cîțiva domni mai mult, cari își scriu numele în românește și într'o limbă ridicolă țin toasturi pela adunările „Asociației”, cari joacă după masă calabrias într'un colț de cafea și în suflet cu un strat de cinism și lașitate, vom avea în cel mai bun caz o seamă de oameni cinstiți și incuți cari își înțeleg neputința și se dau frumușel la o parte, dar luptătorii conștiinței nu pot ieși din aceste fabrici de analfabeți.”

Etată cum descrie, cine are curajul să arate ivirea în societatea noastră „cultă”, neajunsul educațiunii tinerilor noștri.

La 9 Decembre curent congregație extraordinară a comitatului nostru.

Căpitanul *G. Mihailov* s'a făcut membru fondator al bisericii rom. din *Verșet*, dăruind 500 coroane.

Revista „Munca” din Sebeșul-săsesc, tot din pîrdalnică lipsă de sprijin, și-a sistat apariția.

La Lugoj s'a îmbolnăvit, între simptome suspecte, bucătăreasa unui avocat.

Profesorul *Bakos* a fost transferat, nimic altceva, dela școala de fete superioară din Seghedin, unde uitîndu-și de datoria sa de educator, a sărutat pe cea mai frumoasă elevă a sa.

Soția învățătorului pensionar *Traian Lința* din Cacova, după lungi și grele suferințe a trecut la cele eterne erî dimineața. Sincere condoleanțe!

Excelentarevistă „Ramuri” din Craiova zice: „Cu moartea lui Tolstoi se încheie o pagină rară din istoria omenirii. Scepticismul contemporan nu poate pricepe viața sublimă a acestui mare convertit și gestul său cel din urmă — izolarea desăvîrșită — a părut multora o farsă.

Cei mai îngăduitori au socotit sihăstria lui Tolstoi drept cea din urmă fază a unui — iertați-mi cuvîntul prea brutal — maniac religios, și prea puțin au văzut în ea încheierea logică a unei vieți ce se înalță cu mult mai presus de meschinăria veacului, îmbibat de doctrine epicuriane.

Dar rînjetul de cinism, ce încearcă să se ascundă sub surisul sceptic al contemporanilor, ar trebui să se ascundă de data aceasta. A murit un sfînt. Și religia creștină, care l-a alungat odinioară din sinul ei, nu și-ar putea spăla mai bine păcatul decît așezînd numele său în șirul sfinților apostoli și evangheliști...

La Racașdia a încetat din viață bătrînul preot *Jacob Munteanu* în vîrstă de 74 ani. Fie-î țărîna ușoară!

Între lucrările inedite, remase în urmă marelui scriitor Tolstoi, se găsesc un roman în 3 volume, o dramă în cinci acte, un memoriu și o nuvelă cu titlul „După bal”.

„Kulturgylet”-ul din Ardeal are astăzi o avere de peste trei milioane — „Asociația” noastră, mai veche, niciun milion.

Împăratul Wilhelm al Germaniei a arătat într'un discurs cadetilor marinari, ca viitorul va fi al armatelor nedepriuse cu beutura.

La Chișoda, lingă Timișoara, s'au ciocnit două trenuri de marfă, sfărîmîndu-se total trei vagoane.

Văduva lui Tolstoi, cum se vestește din Varșovia, zice că nu mai vrea să trăiască în urma bărbatului ei. Astfel îmbolnăvindu-se greu, medicii se tem de catastrofă. Totastfel un servitor credincios al bătrînului filozof, tîindu-și singur arterele, a murit pe mormîntul stăpînului său...

Dr. Nicolae Regman, profesor la pedagogiul din Caransebeș a făcut examenul pedagogic la universitatea din Budapesta.

La poșta din *Buștenari* (România) conducătorul *Cavia*, a simulat o spargere pentru a netezi astfel o lipsă de bani de 7646 lei. Soții *Cavia* sînt puși sub pază pînă la terminarea cercetărilor polițiale.

Un condamnat la moarte prin ștreang din Cracovia a refuzat grațiarea, preferînd mai bine să moară decît a rămîne rob în toată viața.

Poșta Redacțiunii.

L. R. și Dr. N. B. în numărul viitor.

Poșta Administrațiunii.

Spre știre. Cine nu plătește abonamentul, potrivit unei hotărîri mai înalte va fi improcesuat la județul d'aici, în lo-calitatea unde apare foaea. În curs de 8 zile ne mai avînd încăt,ro, sîntem nevoiți a da în judecată pe toți restanțierii.

Bibliografie.

„Călimdarul Poporului” spune, — pelîngă însemnarea exactă a sărbătorilor de peste an, — cum va fi vremea în anul 1911, după Călimdarul de 140 ani; apoi toate cele delipsă despre poștă, telegraf, ștample etc., precum și numele tuturor bărbatilor noștri cari stau în fruntea Conzistoarelor române gr. or. și gr. cat. După aceea urmează date despre școalele noastre populare, despre gimnaziu, pedagogii, teologii, școalele de fete, cum și numele și locul unde se află reuniunii culturale, reuniuni de femei, reuniuni de cîntări, reuniuni de meseriași, reuniuni de binefacere, reuniuni de agricultură, însoțiri de credit etc. La toate aceste reuniuni e pus și numele tuturor conducătorilor lor. Tîrgurile sînt foarte bine controlate și întocmite — altcum ca și în anii trecuți — atît după luni cît și după ordinea alfabetică a comunelor. După acestea urmează: Partea literară care cuprinde o sumedenie de articole de tot felul. Prețul 40 fil.

Editor proprietar: *Gheorghe Jianu*.

Redactor responsabil: *Alexandru Purgaru*.

Publicațiune pentru licitație de lemne.

Pentru vânzarea dela buciun a întregii cantități de lemne ce se află pe întinsul teritorului de pădure, în total de 431 jugere catastrale, ce formează proprietatea comunei Forotik s. a urbariștilor, se va ține pelingă oferte închise în scris, și cu graiul: pertractare licitațională la 12. Decembre 1910 d. a. cu începere dela 2 ore la casa comună din Forotik (Comit. Caraș-Severin).

Pe baza prețurii s'a statorit spre a ajunge la vânzare, următoarea cantitate de:
lemn de gorun pentru zidiri
și mobile 2648 m. cub.
lemn de gorun, tei, carpin și
cer, pentru ars 3730 m. cub.
care cantitate de lemne e
prețuită în 78128 coroane

Ofertele închise date în scris și provăzute cu timbru de 1 cor. au să fie predate la președintele urbarial din Forotik până cel-mulț în 12 Decembre 1910 d. a. la 2 ore; preț de cumpărare, oferit în scris pentru întreaga cantitate de lemne aflător pe teritor, are să fie precizat în cifre și cu litere, arătând oferentul că cunoaște condițiunile contractuale și licitaționale și că se supune lor.

Împreună cu ofertul în scris are să se depună în număr, la mîna preșidentului urbarial, și o sumă de bani corespunzătoare prețului, drept vadiu de 10%, eventual să se plătiască acolo înainte de a se începe licitația verbală.

Oferte cari nu corespund condițiunilor de mai sus, neasigurate cu vadiul necesar, ori sosite prea tîrziu, sau oferte telegrafice nu se vor lua în considerare.

Condițiunile contractului de vânzare se pot vedea la președintele urbarial în Forotik, cum și la oficiul silvanal reg. ung. cercual în Verșeț.

Stațiunea de tren cea mai aproape de teritorul pădurii e la Szurduk și Forotik la 4 km. îndepărtare.

Poștă, telegraf și stațiune de tren la Forotik.
Dat la Forotik, în luna Noembre 1910.
Paul Iova, preșident urbarial.

Birou de informații.

Cunoscînd multe lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărît să deschid în **Budapesta un birou de informații**, resp.

Agentură Românească.

Orcce informații referitor la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, totfelul de informații comerciale și ingeneral în **orce cauză** dau în restimp de 2-3 zile orcu răspuns, rezolvînd toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor; vorbesc în persoană cu referentul cauzel, exoperînd pe cît se poate o **rezolvire favorabilă**.

Primesc pentru a efeptui orce comande și mijlociri comerciale.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

Fiind anunțat la vreme, la cerere aștept și la gară pe ceice au de lucru în capitală.

L. Olariu

10-2 Budapesta, Lajos-utca 141. III. 19.

Asigurați-vă la banca noastră**„TRANSYLVANIA“**

reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

AVIZ.

La **țimplăria Iohan Formayer**
în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costișitor, e în măsură a lucra mai ieftin decît orcare. Poștiți și vă convingeți!

„Sentinela“

instituit de economii și credit ca societate pe acții
în **Satul-nou (Révaufalu)**,

efectuește toate operațiunile de bancă, cu deosebire acordă împrumuturi ipotecare pe pămînturi din părțile Panciovei dela 500-700 coroane de juger. Primește depunerii în Cont-Curent și pe lingă libele cu

5% interese

capitalizate de douăori pe an, după cari plătește și darea. Primește depunerii de o coroană la săptămîna cu asigurare pe viață pentru 1000-10000 coroane. Plătiri se pot face prin poștă, în care scop se trimite la cerere securi poștali și informațiuni în diferite limbi. Pentru depunerii cu asigurare pe viață se caută agenți în toate părțile.

10-3

Dirrecțiunea.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebun-tate pîn'acum. Se capătă la:
Apoteca Sfîntul Gheorghe
în **Oravița** (peste drum de
prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă ame-ricană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpu-nului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sint pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

La

Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

La

Banca „Plugarul“ din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „Plugarul“ a devenit adevărata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari.
Banca „Plugarul“ e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor.
Împrumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „Plugarul“ din Cacova.
După depunerii camăta mai mare banca „Plugarul“ din Cacova o plătește?

Împrumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu următoarele condițiuni:

- a) Pe obligațiune cu intabulare în locul prim cu 60/0
- b) Pe cambii " " " " " " 61/20/0
- c) " " " " " " al doilea " 70/0

Depunerii se primesc la „PLUGARUL“ dela 1 cor. în sus. Se plătește camăta 5-5 1/2 și 60/0 după mărimea sumei și după condițiile de depunere. Darea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de 2 fil. după 100 cor. la an, poate să-și asigure vitele încontra pagubelor, ba capătă doctor, oltuit, și medicină, gratuit. Sint înscriși pînă acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

în anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri în preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face în condiții favorabile la banca „Plugarul“.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „PLUGARUL“ cu prețurile cele mai mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau pre-friptă, se capătă la banca „PLUGARUL“.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiu de bucate, se capătă la fabrica băncei „PLUGARUL“ în Surducul-mare.